

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

Видав ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. 1-й пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Реклама не виставляється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в київ 4-20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 лір, Німеччині 7-50
м., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. к., Рос-
ії 150 руб., Бельгії 750
зл., Австрії 750 зл. Залиш-
ається 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Чи справді допомога?

В цілому ряді статей під заг. „Цар-голод“ порушило неслухно „Діло“ найбільше життєву справу, що дотикає загалу нашого хліборобства, а тим самим і цілого нашого народу в границях Польщі. Представлений у цих статтях справжній стан відповідає майже до подробиць дійсності. А воно справді страшно. Біжучий господарський рік 1924/25 належить до найконтингентніших від 1913 р. Що більше! Навіть дошесті роки 1912 і 1913, що дуже відомо відбилися у нас на хліборобській продукції і падаючи тоді грошева криза є далекими від цієї страшної катастрофи, якої ми є нині свідками.

Дійсно нашому селу загрожує нагибель. І причини виявлено у згаданих вище статтях „Діло“. Тут лише згадаю, що розміри катастрофи можна-би було значно зменшити, як би була добра воля у теперішньої влади. А так воно не є. Елементарна катастрофа настала хліборобства майже виключно на східних „кресах“, а передовсім українську етнографічну територію в Польщі. Корінна Польща, за винятком деяких східних її повітів, викazuje урожай приблизно нормальний, а західна її частина — головню Познанщина — мають навіть значні збижки надлишки.

Український дрібний хлібороб зійшов до жебрачої торби не тільки в наслідок елементарних нещастій минулого (довготривала зима, коротка холодна весна, спека і засуха у червні, місями град і виливи, збіжжя мушка, миші і шурі осеню і т. д.), але і в наслідок загальногосподарських та економічних обставин.

Брак вартості праці, відсутність якоїнебудь допомоги нашому хліборобові з боку уряду, навіть у знижених війною екзотичних, поліційних паспортів постанов і приквантності до землі, брак заробітків і т. д.).

Останній треба більше приглянутися. Польське міністерство хліборобства в Варшаві одержало позабюджетний кредит на допомогу при весняних засівах 1925 р. в квоті 1,500,000 зл. Половину цієї квоти, або суму 750,000 зл. призначено на три східно-галицькі воєводства о таких розмірах: на львівське 1.625.000

зл., на станиславівське і тернопільське по 1.062.500 зл. Призначену квоту асигнує „Банк Роліни“ у Варшаві поодиноким воєводствам у двох рівних сплатах дня 15. січня і 15. лютого 1925 р., а воєводи мають предложити до 1. мая 1925 міністерству хліборобства вирахування з розділу кредиту.

Саме міністерство оставило повну свободу воєводам в переведенні допомогової акції, як щодо організації і складу воєвідських, повітових та громадських комітетів, так і порішення, чи допомога має бути в натурі, чи в грошах.

Допомога є тільки відплата, опроцентована на 6% річно, платна найпізніше до 31. жовтня 1925 р. Є не в дійсності позичка, за яку можуть старатися хлібороби без огляду на величину свого господарства, що не мають власного ярого насіння та не мають власних фондів, щоби його придбати. Потім вноситься до староства і там треба взвести обсяг господарства в гектарах і жадану квоту кредиту з наведенням, чи кредит має бути в грошах, чи в збіжжю і в якій. Позички дають повітові комітети засівні, а на їх забезпечення є обов'язані петенти аложити солідарне довжне зобов'язання, підписане всіма членами громади, кому дали позичку, або кожний окремо мусить аложити векселі з підписами двох ручателів. Розділ допомоги, як вище сказано, належить виключно до повітових комітетів, котрі також рішають про спосіб уділення позички — в грошах, чи в збіжжю.

Воєвідські комітети вже утворено, покликуючи на кільканайцять членів всього двох представників українського хліборобства. Вони мали вже нещодавно свої засідання, розділили признану на воєводство квоту між поодинокі повіти і на цьому вся їх „робота“ скінчилася. Тепер черга на староства. Покликаючи з номінації старости повітові комісії займуться розділом цієї нужденної допомоги.

А вона є справді нужденною. Яре збіжжя (овес і ячмінь) не вдалось зовсім. Більшість хліборобів не розпоряджася або зовсім ярим поєвним збіжжям, або в маленькій кількості і в найгіршій якості, яку збережено від жнив, бо ніхто цього збіжжя не продавав, ані ним не кормив скоту.

Обчислення переведено ще з кінцем минулого року і теперішня торгова ціна ярого збіжжя є вже значно вищою. Заграничний овес (бо про нього головню йде річ) калькулюється нині дуже високо, угорський або чеський, іосо, гранічна стація Польщі коло 42 зл., шведський іосо Гданськ 50 зл. з нахилом до збижки за 100 kg., а і красний гіршої якості переходить квоту 30 зл. Східна Галичина і Волинь не покрийть з власних засобів запобігання на весняні засіви тим більше, що коло одної третини, місями значно більше, озимини і коношини миші цілковито знищили і їх треба переорати. Невідомо ще, якою виїде і решта досі як-так

закорених озимих засівів і коношин і сьогоднішня катастрофа в засівах готова бути ще більшою і ще страшнішою.

Започаткована урядова допомога у весняних засівах є нечувано мікроскопічно-малою. Калькуляцію переведено, коли 100 kg. ярого збіжжя коштувало 25 зл. і в найліпшому разі допомогова акція не обійме навіть десяти відсотків найкращішого запотребування. Держала призначуючи прямо смішну суму на конечну інвестицію в хліборобстві — на засіви — підновляє податкову спроможність найширших верств полтавників і ділає просто на свою шкоду.

Допомогова акція обіймає все хліборобство, отже і більшу земельну власність, якій признано прим. в тернопільському воєводстві до 40 процент всієї допомоги, якої техніку означать повітові комітети. Мені відомі деякі дані в тернопільському воєводстві. На 16 повітів з числом громад около 1000, згідно з старостинськими виказами найбільше потерпіли повіти Бучач, Чортків, Скалат, Підгайні і Камінька Струмилі, найменше Збарж. Треба спростувати значну кількість посівного збіжжя, а акція навіть з цією нужденною „допомогою“ ще не розпочалася.

Для ілюстрації, як на практиці буде нужденною згадана „допомога“ подаю, що в тернопільському воєводстві припадає пересічно на одну громаду 1000 зл., за що

можна буде купити найбільше 25 метр.-сотнарів ярого збіжжя (овес і ячмінь). На засіданні тернопільського воєвідського комітету дня 4. лютого ц. р. розділено квоту 1062.000 зл. між поодинокі повіти, починаючи їм від 45.000 до 80.000 зл.

На однією розумному становищі станули відпоручники Тов. „Сільський Господар“, домагаючись підвищити допомоги. Її сконцентрування і переведення акції через торговельно-хліборобські організації, допускаючи з українського боку „Центро-Союз“ і наші повітові кооперативні союзи до акції в закупні і доставі збіжжя. Тепер цілу акцію спорозумовано і поодинокі старости, чи утворені ними комітети, кожний на свою руку будуть вести „допомогову“ акцію тими добними квотами, що їм переказано. Катастрофа дотикає цілої Східної Галичини і тому належало обговорити акцію сконцентрувати у Львові для всіх трьох східно-галицьких воєвідств.

Практична вартість урядової допомоги на весняні засіви майже ніяка і в ніякій мірі не доведе вони до припинення нової грозової катастрофи, коли не обсягся на весні ц. р. всієї посівної площі.

Голод, що нині заглядає вже в наше село, стане невдоволю його всемогутим паном. Всього грозячого лиха ми не в силі припинити, але щось таки можемо зробити; тільки треба нам більше зрозуміння нашого грізного положення і активності в поборюванні економічної руїни. А, на жаль, цього у нас мало і тому руїна стає ще більшою і ще грізнішою.

Д-р Степан Баран.

В напруженому положенні.

Кілька уваг на церковно-народні теми.

VIII.

Священнича сім'я в правила була, все ще є в умовах нашого життя ще довго буде культурним серцевинцем, освітньою станицею. Галицьке відродження є ділом священника, правда не тому, що відродженські діла були священниками, а тому, що вони в тодішніх часах майже самі одні були інтелігентами, які піддержували зв'язок з ренесансовими рухами інших обмежених і запізвених в своїм розвитку народів. Через сімю тисячницьких ниток і вузлів були вони пов'язані в одну велику рідню. З другого боку тісна лучба з селом і його потребами, вимогами та сподіваннями штовхала їх на шлях громадської, політичної, культурної, освітньої і економічної діяльності. Чи треба приводити імена?

Коліб ми хотіли вірно й вичерпною представити заслуги й діяльність жонатого духовенства, то слід би писати історію галицького життя, що найменше історію цілого століття. А це рішучо завело би нас за далеко. Та все таки такі імена, як Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Микола Устиянович, Антін Могильницький, Сте-

пан Качала, Іван Наумович, Данило Танацькевич, Омелян Огоновський, Микола Січинський, Марко Мурава (Лепкий), Олександр Стефанович, Тимофей Бордуляк, Степан Ониськевич, Теодозій Лежубський, Юрій Кміт, Гаар. Костельник і багато, багато інших світять як промінні зорі на галицькому небозводі. Чи не є це пробієва лавя культурних робітників, що промощувала шлях еманіпаційним змаганням українського народу? А ледви чи ця праця, ця діяльність була би можлива, колиб не побуди середовища, з якого вони вийшли, колиб не традиції сім'ї. Священні і його сім'я були творцями, продуцентами, поміжниками й консументами культурних цінностей. Священнича сім'я після знищення в історичному поході тав. анших верств української нації, була тією першою клітиною, першою чарункою (ячейкою), звідки безпосередньо або посередньо бере свій родовід, поширення і розріст українська інтелігенція взагалі. Без священної сім'ї, без її національного, культурного й економічного підкладу витворення української

